

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2103>

Öğr. Gör. Dr. Hüseyin ÇİÇEKLİOĞLU

Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Bölümü, Mersin / TÜRKİYE

Öğr. Gör. Abdullah AKMAZ

Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Bölümü, Mersin / TÜRKİYE

Citation: Çiçeklioğlu, H. & Akmaz, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin uzaktan eğitim sistemine bakış açıları üzerine etkisi: Covid-19 sürecine bir bakış. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2939-2953.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM SİSTEMİNE BAKIŞ AÇILARI ÜZERİNE ETKİSİ: COVID-19 SÜRECİNE BİR BAKIŞ¹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin uzaktan eğitime yönelik algıları üzerine olan etkilerini analiz etmektir. Aynı zamanda, iki araştırma değişkeni arasındaki ilişkilerin yönünün ve düzeyinin de belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, Mersin Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından ilgili çalışma ve ankete yönelik verilen "Etik Kurul Belgesi" ile çalışma başlatılmıştır. Mersin üniversitesinde eğitim gören 463 öğrenciye anket uygulanmıştır. Anket sonucunda elde edilen verilere S.P.S.S. programı kullanılarak frekans, güvenilirlik, geçerlilik, korelasyon ve regresyon analizi testleri yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; kişilik özelliklerinin öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarını pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Uzaktan Eğitim, Covid-19

THE EFFECT OF THE PERSONAL FEATURES OF UNIVERSITY STUDENTS ON THE PERSPECTIVES OF THE DISTANCE EDUCATION SYSTEM: A GLANCE ON THE COVID-19 PROCESS

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the effects of personality traits of university students on their perceptions of distance education. At the same time, it was aimed to determine the direction and level of the relationships between the two research variables. Accordingly, the study was initiated with the "Ethics Committee Document" issued by the Social and Human Sciences Ethics Committee of the Mersin University Rectorate for the relevant study and survey. A questionnaire was applied to 463 students studying at Mersin University. Frequency, reliability, validity, correlation and regression analysis tests were performed on the data obtained from the survey using the SPSS program. According to the research results; It was determined that personality traits positively affect students' perceptions of distance education.

Keywords: Five Factor Personality Traits, Distance Education, Covid-19

1. GİRİŞ

2019 yılı Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 (Koronavirüs) salgını bütün dünyayı etkisi altına alarak, bireylerin yaşam biçimlerinde değişiklikler yapmasını gerekli kılmıştır. Söz konusu salgın sürecinden en çok etkilenenlerin başında eğitim kurumları ve onların ayrılmaz birer parçası olan öğrenciler gelmektedir.

Eğitim konusunda sürdürülebilirlik eğitim kurumlarının mekânsal, ekonomik ve toplumsal olarak sürdürülebilirliğini ifade etmektedir. Covid-19 (Koronavirüs) salgınında sosyal mesafe kurallarının

¹ Bu araştırma verilerinin elde edilmesi için kullanılan anket formu Mersin Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulununun 03/07/2020 tarihli toplantısında görüşülmüş ve etik kurul onayı 03/07/2020-35 sayılı evrak ile yazara bildirilmiştir. Araştırmaya ilgili kurumlardan gelen onay belgesi neticesinde başlanılmıştır.

uygulanabilmesi ve hastalığın bulaş riskinin azaltılmasına yönelik bütün düzenlemelerin yanı sıra, eğitim alanında bunu gerçekleştirebilecek en iyi uygulamanın uzaktan eğitim olduğu konusunda görüş birliği vardır.

Uzaktan eğitim, zaman ve mekandan bağımsız olarak sunulan, eğitimi talep eden kişilere eğitim materyallerinin elektronik ortamlarda esnek ve uygun bir formatta şekillendirebilme, 7-24 erişim sağlayabilme, çeşitli teknolojileri eğitim süreçlerine dahil edebilme gibi çeşitli nitelikleri barındıran etkin ve modern bir sistemdir.

Moore ve Kearsley (2011) yılında gerçekleştirdiği araştırmasında uzaktan eğitim platformlarında etkileşim ve iletişime vurgu yaparken, bireylerin kişilik özelliklerinin de son derece önemli olduğuna vurgu yapmıştır. Kişilik olgusu, bireyleri diğer bireylerden ayıran en önemli özelliktir. Bireylerin kendilerine has duygusal, düşünsel ve zihinsel süreçlere sahip olması özellikle eğitim süreçlerinde dikkate alınması gereken bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada Covid-19 salgın sürecinde çevrimiçi sistemler aracılığıyla eğitim gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin uzaktan eğitime yönelik bakış açıları üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Aynı zamanda, iki araştırma değişkeni arasındaki ilişkilerin yönünün ve düzeyinin de belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma amacı doğrultusunda, öncelikle beş faktör kişilik özelliği ve uzaktan eğitim kavramları açıklanacak olup, araştırma yöntemi ve alan araştırmasıyla ilgili bulgular ortaya konulacak ve elde edilen sonuçlar yorumlanıp, öneriler getirilecektir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Beş Faktör Kişilik Özelliği

İlgili alan yazın incelendiğinde kişilik kavramına yönelik çeşitli tanımlamaların yapıldığı ve net bir fikir birliğinin olmadığı görülmektedir. Bu kavramlardan bazıları şu şekildedir:

- Kişilik, sabit bir şekilde duygusal, bilişsel ve davranışsal şekilleri ortaya koymak için bir araya gelen, psikolojik özellikleri içine alacak şekilde kişilerin ne olduğunu ve kim olduğunu gösteren yapılar tanımlanmaktadır (Işık ve Kaptangil, 2018: 703).
- Kişilik, bireyleri birbirinden ayıran fiziksel, ruhsal ve zihinsel özelliklerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Şimşek, Akgemci ve Çelik: 2003:73).
- Kişilik, kişilerin biyolojik ve kişisel özelliklerini, fiziksel görünümünü, kişilerle iletişim ve zihinsel zekâsını bir bütün olarak kapsayan yaşam biçimi olarak tanımlanmıştır (Barlı, 2008: 79).

Tanımlarda da belirtildiği gibi kişilik kavramı insanların sosyal, fiziksel, psikolojik ve biyolojik bileşenlerin incelenmesini gerekli bir hale getiren çok karmaşık bir yapıdır (Eren, 2006: 91). Bu kapsamda kişilik kavramı ekseninde kişiliğin yapısını oluşturan özelliklerin neler olduğuna dair gerçekleştirilen birçok çalışmada (Goldberg, 1990; McCrae ve Oliver, 1992; Costa ve McCrae, 1995; Mount, Barrick, Scullen ve Rounds, 2005; Schmitt, Allik, McCrae ve Benet-Martinez, 2007) fikir ayrılıkları yaşansa da Beş Faktör Kişilik özellikleri etrafında bir birleşim olduğu görülmektedir (Sommer ve Goldberg, 1999: 432). Dışadönüklük, duygusal dengesizlik (nevrotiklik), uyumluluk, öz disiplin (sorumluluk) ve gelişime (deneyime) açıklık olarak sınıflandırılan Beş Faktör Kişilik özellikleri çeşitli kavramlarla da olan ilişkilerin ortaya konulabilmesi adına çeşitli yazarlar tarafından (Akgündüz, Dalgıç, Kale ve Karakan, 2015: 54; Basım, Çetin ve Tabak, 2009:20; Çetin ve Şahin, 2018: 421; Çiçeklioğlu ve Afşar, 2017:1; Shaye, 2009; Turner, 2003; Yüksel, 2013:98) sıklıkla ilgili alan yazında kullanılmaktadır.

Beş Faktör Kişilik özellikleri yaklaşımı, kişilik olgusunun ne olduğunun açıklanması amacı ile geliştirilen kuramlardan bir tanesi olarak özellikler kuramları içerisinde ele alınmaktadır (Deniz ve Erciş, 2010:142). Özellikler kuramı penceresinde, kişiliğin yapısını temsil eden niteliklerin neler olduğuna yönelik gerçekleştirilen çalışmaların temelini faktör analizleri oluşturmaktadır (Basım vd., 2009:22). Sonuç olarak Beş Faktör Kişilik özellikleri yaklaşımı, çok sayıda ve çeşitli kişilik özelliklerini sınıflandırmak suretiyle beş faktör altında toplayabilme görevini görmüştür. Söz konusu bu faktörler;

- **Deneyime (Gelişime) Açıklık (Openness)**

Deneyime açıklık, bireylerde hayata basmakalıp düşünce ve fikirlerle bakan bireylerden farklı olarak hayalci ve yaratıcı bir bakış açısı ortaya koyan bir kişilik boyutudur. Deneyime açıklık özelliği kişilerin kendine has değişim ve çeşitliliği arzulan derecesini gösterir (Costa ve McCrae, 1992: 657). Deneyime açıklık özelliği yüksek olan bireyler yeniliklere açıktır. Geleneksel olmayan yöntemleri kullanan bu bireylerin iç duyarlılık düzeyleri yüksek olup, yenilikçi ve entelektüel eğitime sahiptirler (Thoms, Moore ve Scott, 1996: 349).

- **Öz Disiplin (Sorumluluk) (Conscientiousness)**

Öz disiplin boyutu diğer bir ifadeyle sorumlu kişilik boyutu olarak da adlandırılmaktadır. Bireylerin disiplin algılaması ve kontrol merkezli hareket ve davranışları ifade eder. Öz disiplin algısı yüksek olan bireylerde plan yapma, kararlılık ve azim özelliklerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Aksine öz disiplin algısı düşük olan bireylerin ise dikkat dağınıklığı ve güven problemleri yaşadıkları belirlenmiştir (Bayram, Demirtaş ve Karaca, 2019:7). Öz disiplin, he durumda organize olabilme gücüne sahip, hırslı ve azimli, amaçları olan, güvenilir bireylerin kişilik özelliklerini ortaya koymaktadır (Turner, 2003:16).

- **Dışa Dönüklük (Extraversion)**

Dışa dönük kişilerde en belirgin özellik manevi ve psikolojik noktada iddialı, dominant, hareketli ve canlı olmasıdır. Bu nitelikler ne kadar baskın ise birey o kadar iletişimi yüksek, heyecanlı ve coşkulu olur. Dışa dönük olmayan bir birey ise dışa dönük bireyin özelliklerinin tam tersine sosyal ortamlarda yer almaktan kaçınır, genellikle kendisi ile baş başa kalmayı ister (Yıldız, Boz Taştan ve Yıldırım, 2012: 216). Dışa dönük kişiler sosyal beceri ve etkileşimi yüksek olan kişiler olduğu için sosyal ilişkiler için yararlı olduğu tespit edilmiştir (Jensen-Campbell vd., 2002:227; White, Hendrick ve Hendircik, 2004:1521). Bu grupta yer alan kişiler aynı zamanda enerjik bireylerdir. Çoğunlukla iletişim becerilerinin yüksek olmasının yanında öncü ve açık yapıdadırlar (Soba, Şimşek ve Demir, 2019: 30).

- **Uyumluluk (Agreeableness)**

Uyumluluk yapı itibarıyla kişiler arası uyumu ön planda tutar. Uyumluluk güvenilir, affedici, özverili, kolay bir şekilde ikna olan, sıcakkanlı, özveri sahibi kişilik yapısı, bireyler arası uyumunu ön plana çıkaran bir kişilik faktörüdür. Aynı zamanda bu bireyler takım çalışmasına yatkın, iletişim becerisi yüksektir. Kişilik özelliği uyum noktasında güçlü, güvenilirliği yüksek, çalışma ortamlarına uyum sağlamada hazır bir yapıda olsa da bu kişiler bireysel anlamda çıkarları yeterli düzeyde savunamaz ve pazarlık yapamaz. Bunun gibi sebeplerden dolayı uyumluluk kişilik tipi yönetsel anlamda negatif etkilere sahiptir (Tosun ve Taşkıran, 2017: 291).

- **Duygusal Dengesizlik (Neuroticism)**

Duygusal dengesizlik faktörü nevrozizm, duygusal tutarsızlık, duygusal dalgalanma, duygusal değişkenlik olarak da isimlendirilmektedir (Çetin ve Şahin, 2018: 424). Duygusal dengesizlik bireylerin yaşadığı endişe, sıkıntı, düşüncesiz hareket, depresyon ve güvensizlik özelliklerini ifade etmektedir. Bu tür eğilimleri olan bireyler kronik olarak yoğunluk, baş ağrısı, uyuklama, görmede zorluklar, iştahsızlık gibi belirtilerden şikâyetçi olma olasılıkları yüksektir. Bunun yanında benliklerini kabul edememe, mükemmeliyetçi, eleştirilere katlanamama gibi davranışlar içinde olurlar. Duygusal dengesizlik yaşayan bireyler genel anlamda güvensiz, endişeli, gergin, korumacı ve kaygılıdır. Bu özelliğin baskın olduğu bireyler iş ve aile hayatında çatışmalı bir durum ortaya koydukları için fazlasıyla stresli bir yaşam sürerler. Duygusal tutarsızlık daha çok psiko-sosyal stres faktörleri ile bağlantılı olarak oluşan bir ruhsal bozukluktur. Kişinin sınırlı olup olmaması, kendine olan güveni, kuruntulu yapısı, mahcubiyet ve endişe düzeyi bu boyut kapsamı içindedir. Ayrıca, korku, üzüntü ve suçluluk gibi olumsuz duygular genel olarak bu boyut içinde yer alır (Tatlıoğlu, 2014: 945). Tablo 1'de Beş Faktör Kişilik özelliklerinin boyutlarını ifade edebilmek amacıyla kullanılan sıfatlar gösterilmiştir.

Tablo 1. Beş Faktör Özelliklerinin Boyutlarına Göre Kişileri Tanımlamak İçin Kullanılan Sıfatlar

Dışa Dönüklük	Duygusal Dengesizlik	Uyumluluk	Öz Disiplin	Gelişime Açıklık
İyimser	Kırılgan	Uyumlu	İhtiyatlı	Fantastik
Heyecan Odaklı	Kendinin Farkında	Diğergam	Görev Bilincine Sahip	Estetik
İddialı	Düşüncesiz	Dürüst	Kabiliyetli	Fikir Sahibi
Girişken	Endişeli	Alçak Gönüllü	Düzenli	Aktif
Sıcak Kanlı	Düşmanca Duygulara Sahip	Yumuşak Huyulu	Başarı İçin Mücadele Güdüsüne Sahip	Duygusal
Aktif	Depresif	Güvenilir	Sorumluluk Sahibi	Değer Sahibi

Kaynak: Shaye, 2009:7-9

2.2. Uzaktan Eğitim

Öğretim teknolojileri noktasında yaşanan gelişme ve değişimler öğrenme ortamlarının gelişmesinde ve çeşitlenmesinde önemli roller oynamaktadır. İnternetin gelişmesi ve eğitim alanında sıklıkla kullanılması, uzaktan eğitim gibi alternatif eğitim platformlarının çok daha yaygın hale gelmesini sağlamıştır. Bilgiye daha kısa sürede, daha fazla kaynaktan ulaşma arzusu, eğitime yönelik yaşanan coğrafi problemler, ekonomik ve sosyal dağılım eşitsizlikleri ve kişisel problemler gibi temel nitelikli sorunların çözülebilmesi ve bireylere çok daha iyi şartların sunulabilmesi adına uzaktan eğitim son derece uygun bir araç olarak kabul görmektedir (Odabaş, 2003).

Uzaktan eğitim, bireylerin öğrenmeye yönelik deneyimlerini belirli bir kurum çatısı altında değil de mevcut buldukları yerlerden takip etmelerine imkân sağlayan sistemler olarak ifade edilmektedir. Diğer bir ifade ile uzaktan eğitimin temel prensibi bireylerin, öğreticinin ve öğrenme nesnelere farklı ortamlarda yer almasıdır (Yates ve Bredley, 2000). California Distance Learning uzaktan eğitimi, öğrenciyle eğitsel kaynaklar arasında bağlantı kurarak eğitimin yapıldığı sistem olarak tanımlarken, United States Distance Learning Association uzaktan eğitim sistemini uydu, bilgisayar, video ve multimedya destekli mekanizmaların yardımıyla uzaktaki öğrencilere eğitimin yapılması olarak tanımlamaktadır En basit şekilde ise uzaktan eğitim zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde bilişim teknolojileri ile gerçekleştirilen etkileşimli bir eğitim sistemidir (Gökçe Toker, 2008:2).

2000'li yılların başından bugüne iletişim ve bilgi teknolojilerindeki yaygınlaşmanın da etkisi ile uzaktan eğitim uygulamalarında ciddi bir artış gözlenmektedir. Uzaktan eğitim platformları ile bireylere bilgi ve eğitime kolay erişim, uygun maliyet, esnek ve zengin ödeme koşulları, öğrenme imkânlarında çeşitlilik, uzman bireylere ulaşabilme imkanı ve standartlaşmış bir eğitim içeriğine sahip olabilmek gibi fırsat ve kolaylıklar sunulmaktadır (Kaya, 2002). Uzaktan eğitim platformlarının bireylere sunduğu faydaların yanı sıra çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Bilhassa, bireylerin üzerine düşen öğrenme yükümlülüklerinin artması, bireylerin uzaktan eğitim platformları üzerinden ders görme noktasındaki teknik yeterliliklerinin az olması ve bir ağ ya da platforma bağlanan birey sayısının fazla olmasından kaynaklanabilecek geribildirim ve iletişim gibi problemler yaşanabilmektedir (Bartolic-Zlomislic ve Bates, 1999).

Uzaktan eğitim sistemlerinin kullanılması bireylerin, kurumların ve devletlerin içerisinde yer aldıkları çağa ve günümüz teknolojisine ayak uydurabilme göstergelerinden bir tanesi olarak değerlendirilmektedir. Bugünün gelişmiş ülkeleri yaşlı nüfuslara yönelik katkı sağlaması amacıyla yaşam boyu öğrenme olgusunu bir değer olarak ön plana çıkartmakta, bir kültür haline getirerek eğitim faaliyetlerine son derece büyük önem atfetmektedir. Bu yüzden mekan ve zaman kısıtlamasını ortadan tamamen kaldıran uzaktan eğitim sistemleri, eğitim ve öğrenim faaliyetlerine de bir süreklilik kazandırmaktadır. Maddi ve fiziki koşulların kısıtlı olması nedeniyle uzaktan eğitim sistemlerine yönelik uygulamalar kaçınılmaz bir zorunluluk olarak görülmektedir (Kırık, 2014).

3. METODOLOJİ VE BULGULAR

3.1. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Kısıtları

Bu araştırmanın amacı, Covid-19 salgın sürecinde çevrimiçi sistemler aracılığıyla eğitim gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin uzaktan eğitime bakış açıları üzerindeki etkilerini analiz etmektir. Aynı zamanda, iki araştırma değişkeni arasındaki ilişkilerin yönünün ve düzeyinin de belirlenmesi hedeflenmiştir.

2019 yılı Aralık ayında ortaya çıkan Covid-19 salgını bütün dünyanın dengesini değiştiren bir problem haline almıştır. Sağlık çalışmaları adına zaman kazanabilmek, bulaş hızını düşürebilmek ve ölüm sayılarını minimuma indirebilmek adına çoğu ülkede alınan tedbirler içerisinde, üniversitelerde eğitime ara vermek veya tatil ilan etmek gibi çeşitli düzenlemelerle sosyal mesafe kuralına uyum sağlanma yolunda adımlar atılmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından açıklanan rapor doğrultusunda, dünya genelinde yaklaşık 770 milyon kişi eğitim öğretim faaliyetlerinden etkilenmiştir.

Koronavirüsün pandemi halini almasıyla tüm dünyada eğitim kurumları fiziksel eğitimi askıya almış ve uzaktan (online) eğitime geçmiştir. Ülkelerin ve dünyanın içerisinde bulunduğu durum, uzaktan eğitimi tek çare konumuna getirmiştir. Eğitim ve öğretimin sürdürülebilirliği açısından devletler de sağlığa yönelik alınan tedbirlerle birlikte uzaktan eğitim sistemlerine geçişlerdir.

Araştırma evrenini, Mersin Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Söz konusu üniversitede yaklaşık 42000 öğrenci eğitim görmektedir. Araştırmanın evreni ne denli büyürse o kadar ulaşılması zorlaşmakta ve soyutlaşmaktadır. Araştırmanın evrenini oluşturan öğrencilerin sayılarının fazla olması dolayısıyla gözlem, mülakat, anket ve deney gibi veri toplama yöntemlerinden yalnızca anket tekniğinden yararlanılacaktır. (Karasar, 2005:110-127). Araştırma evreninde örneklem belirlenirken şu formül kullanılmıştır: (Ural ve Kılıç, 2013:38).

$$n = \frac{N \cdot z^2 \cdot \sigma^2}{(N - 1) \cdot H^2 + z^2 \cdot \sigma^2}$$

İlgili formülde; 0,05 örneklem hatası, 1,96 anlamlılık düzeyi teorik değeri ve 0,5 standart sapma değeri ilgili formüle yerleştirildiğinde elde edilmesi gereken örneklem sayısının 381 olduğu tespit edilmiştir. Kolayda örnekleme yöntemi ile bu öğrencilerden 491 online anket toplanmış olup, eksik ya da hatalı doldurulmuş olan anketlerin elenmesinden sonra 463 anket analize tabi tutulmuştur.

Bu araştırma, araştırmanın yürütüldüğü dönemdeki (Temmuz 2020) Mersin Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin görüşleri ve ankette yararlanılan ölçekten toplanan verilerle sınırlandırılmıştır. Araştırma evrenini oluşturan çalışanların sayılarının fazla olması ve pandemi sürecinde uygulanan kısıtlamalar dolayısıyla gözlem, mülakat, deney ve anket gibi veri toplama yöntemlerinden yalnızca online anket yöntemi kullanılmıştır.

3.2. Veri Toplama Aracı ve Kullanılan Ölçekler

Araştırmada 463 kişiye anket uygulaması yapılmış olup, bu anketler çevrimiçi sistemler vasıtasıyla toplanmıştır. Anketler üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmada uygulanan ankette katılımcılarla ilgili demografik sorulara (4 adet), uzaktan eğitim boyutlarını (18 ifade) ve kişilik özellikleri boyutlarını (44 ifade) ölçen ifadelere yer verilmiştir.

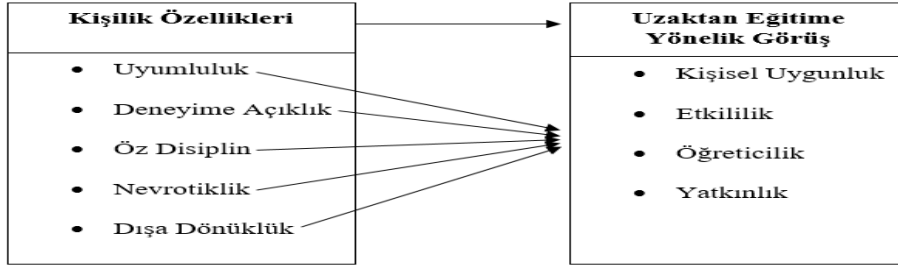
Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ölçmek adına Yıldırım, Yıldırım, Çelik ve Karaman (2014) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş” ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçekte, uzaktan eğitime yönelik görüş dört alt boyut olarak ele alınmıştır. Bu boyutlar; kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkınlıktır. Öğrencilerin kişilik özelliklerini ölçebilmek adına Benet ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen ve Sümer, Lajunen ve Özkan (2005) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Beş Faktör Kişilik Özelliği” kullanılmıştır. Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Söz konusu boyutlar, uyumluluk, deneyime açıklık, öz disiplini, nevrozizm ve dışadönüklüktür.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin tamamında 5’li Likert derecelemesinden yararlanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi için S.P.S.S. programından yararlanılmıştır. Programda araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerinin tespiti adına frekans, kişilik özellikleri ve uzaktan eğitime yönelik görüşler arasındaki ilişki için korelasyon ve etki için regresyon analizlerinden faydalanılmıştır. Bununla birlikte, söz konusu beş faktör kişilik özelliği ve uzaktan eğitime yönelik görüş ölçeklerinin yapı geçerliliğini belirleyebilmek için faktör analizi uygulanmıştır. Ayrıca ölçeklerin güvenilirlik (Cronbach’s Alpha) değerleri hesaplanmıştır.

Bununla birlikte araştırmaya yönelik anket formları ve içerikler Mersin Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 03/07/2020 tarihli toplantısında görüşülmüş ve etik kurul onayı 03/07/2020-35 sayılı evrak ile tarafımıza iletilmiştir.

3.3. Araştırma Modeli ve Hipotezler

Her seviyeden bireyin öğrenme gereksinimlerini giderme noktasında kullanılan bir uygulama olarak değerlendirilen uzaktan eğitimde bir ders ya da ortam tasarlanacağı zaman sosyal bulunuşluk, ortam özellikleri, etkileşim, kontrol, erişilebilirlik ve dağıtım gibi faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir. Bireylerin kendilerini ne kadar o ortama ait hissettikleri ve etkileşimin bireyi ne denli eğitim aktivitesinin içerisine aldığı son derece önem arz etmektedir (Yıldırım vd., 2014:366). Bununla birlikte bireylerin kişilik özelliklerinin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Tıpkı yüz yüze öğrenme ortamlarında olduğu gibi uzaktan eğitim sistemlerinde de birbirinden farklı duygu, düşünce, ideal, fikir, görüş, karakter, kişilik, mizaç vb. olgulara sahip insanlarla iletişim kurulmaktadır. Böylesi bir durum karşısında uygulayıcıların ya da öğreticilerin bireylerin kişilik özelliklerini meydana getiren unsurları göz ardı etmesi düşünülemez.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Uzaktan eğitime yönelik görüş ölçeğinin alt boyutları kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkinlik şeklindedir. Uzaktan eğitimin bireylerin kişisel yaşantılarına uygunluk durumu “kişisel uygunluk”; uzaktan eğitim ortamlarında yürütülen öğretim faaliyetlerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerinin ortaya koyulması “etkililik”; geleneksel öğretim ile uzaktan eğitimi öğrenme özellikleri açısından karşılaştırma imkânının sunulması “öğreticilik” ve öğrenenlerin öğrenme sürecinde yerine getirmesi gereken çalışmalara yönelik yaklaşımları “yatkinlik” olarak ifade edilmektedir.

Araştırmanın modeline dayanarak oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H1: *Kişilik özellikleri, uzaktan eğitime yönelik görüşleri pozitif yönde etkilemektedir.*

Uyumluluk: Uyumluluk kişilik boyutunun özelliklerini taşıyan bireyler genel olarak yardımsever, kolay uyum sağlayabilen, iş birliğini tercih eden, güvenilir ve güvenen, hoşgörülü, saygılı ve merhametli bireylerdir (Burger, 2006; John ve Srivastava, 1999; Barrick ve Mount, 1991). Bununla birlikte söz konusu bireyler, uyum noktasında güçlü, güvenilirliği yüksek, çalışma ortamlarına uyum sağlamada hazır bir yapıya sahiplerdir (Tosun ve Taşkiran, 2017). Dolayısıyla uyumluluk kişilik özelliğine sahip bireylerin uzaktan eğitime yönelik kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkinliğe ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple;

H1a: *Uyumluluk (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yatkinlik) olumlu yönde etkilemektedir.*

Deneyime Açıklık: Deneyime açıklık kişilik boyutunun özelliklerini taşıyan bireyler genel olarak bağımsız düşünme yeteneğine sahip, açık görüşlü, zihinsel merakı ve hayal gücü yüksek, yaratıcı becerileri fazla, ilginç ve yeni fikirleri ortaya koyabilen ve genellikle kültürlü bireyler olarak tanımlanmaktadır (Burger, 2006; John ve Srivastava, 1999; Barrick ve Mount, 1991). Bununla birlikte söz konusu bireyler, analitik düşüncesi, farklı görüşlere açıklığı, duyarlılığı ve uyum sağlama yetenekleri yüksek bireylerdir (Demirci, Özler ve Girgin, 2007:22). Dolayısıyla deneyime açıklık kişilik özelliğine sahip bireylerin uzaktan eğitime yönelik kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkinliğe ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple;

H1b: *Deneyime Açıklık (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yatkinlik) olumlu yönde etkilemektedir.*

Öz Disiplin: Öz disiplin kişilik boyutunun özelliklerini taşıyan bireyler genel olarak sabırlı ve başarı odaklı, zor işleri başarma noktasında kararlı, sorumluluk sahibi, planlı ve düzenli bireyler olarak

tanımlanmaktadır (Barrick ve Mount, 1991; Burger, 2006; John ve Srivastava, 1999; Sudak ve Zehir, 2013). Ayrıca öz disipline sahip olan bireyler, standart değerlerin üzerinde çalışan, her şeye hazırlıklı olarak problemlerin üstesinden gelen, başlanılan işi yarım bırakmayan ve bir işe yönelik adım atılırken detaylı planlama yapan bireylerdir. Dolayısıyla öz disiplin kişilik özelliğine sahip bireylerin uzaktan eğitime yönelik kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatınlığa ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple;

HIc: *Öz Disiplin (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yatınlık) olumlu yönde etkilemektedir.*

Nevrotiklik: Nevrotiklik kişilik özelliklerini taşıyan bireyler genel olarak duygu durumu sıklıkla değişen, utangaç, sinirli, gündelik olaylar karşısında dahi stres yaşayabilen bireyler olarak tanımlanmaktadır (Burger, 2006; John ve Srivastava, 1999; Barrick ve Mount, 1991). Dolayısıyla nevroitiklik kişilik özelliğine sahip bireylerin uzaktan eğitime yönelik kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatınlığa ilişkin görüşlerinin olumsuz yönde olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple;

HIId: *Nevrotiklik (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yatınlık) negatif yönde etkilemektedir.*

Dışa Dönüklük: Dışa dönüklük kişilik özelliklerini taşıyan bireyler genel olarak aktif, konuşkan, girişken, kendisine güvenen, diğer insanlarla birlikte olmayı seven, arkadaş canlısı ve sosyal bireyler olarak tanımlanmaktadır (Akgündüz vd., 2015; Burger, 2006; John ve Srivastava, 1999; Barrick ve Mount, 1991). Kendilerine yönelik gerçekleştirilen motive edici ve özendirici davranışlara olumlu karşılık veren dışa dönük bireyler karşılaştıkları yeni şeylere karşı da olumlu bir tepki vermektedirler. Dolayısıyla dışa dönük kişilik özelliğine sahip bireylerin uzaktan eğitime yönelik kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatınlığa ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple;

HIe: *Dışa Dönüklük (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yatınlık) olumlu yönde etkilemektedir.*

3.4. Araştırma Bulguları

3.4.1. Demografik Bulgular

Yapılan frekans analizi sonucu katılımcı bireylerin %60,3'ünün kadın, %39,7'sinin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcı bireylerin yaş düzeyleri incelendiğinde, %25,1'inin 18-20 yaş aralığı, %52,5'inin 21-23 yaş aralığı, %18,8'inin 24-26 yaş aralığı ve %3,7'sinin 27 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Katılımcı bireylerin %22,7'si İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, %20,1'i Turizm Fakültesi, %19,4'ü Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, %13,6'sı Fen Edebiyat Fakültesi, %15,1'i Eğitim Fakültesi ve %9,1'i Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitüsünde eğitim görmektedir. Söz konusu bireylerin %18,1'i 1.sınıf, %30,7'si 2.sınıf, %17,3'ü 3.sınıf, %25,3'ü 4.sınıf ve %8,6'sı lisansüstü düzeyinde eğitim görmektedir.

Tablo 2. Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	(N)	(%)	Demografik Özellikler	(N)	(%)
			Yaş		
Cinsiyet			18-20	116	25,1
Kadın	279	60,3	21-23	243	52,5
Erkek	184	39,7	24-26	87	18,8
			27 yaş ve üzeri	17	3,7
Toplam	463	100	Toplam	463	100
			Sınıf		
Fakülte/Enstitü			1	84	18,1
İktisadi ve İdari Bilimler	105	22,7	2	142	30,7
Turizm	93	20,1	3	80	17,3
Mühendislik/Mimarlık	90	19,4	4	117	25,3
Fen Edebiyat	63	13,6	Lisansüstü	40	8,6
Eğitim Fakültesi	70	15,1			
SBE/FBE	42	9,1			
Toplam	463	100	Toplam	463	100

Gerçekleştirilen tanımlayıcı istatistik analizleri neticesinde; katılımcı bireylerin %53,1'inin dersleri uzaktan eğitim yoluyla almanın avantajlı olmadığını, %62,2'sinin uzaktan eğitim ders içerikleri/yardımcı eğitim materyallerinin yetersiz olduğunu, %49,9'unun öğretim elemanlarının uzaktan eğitim konusunda yetkin olmadığını, %44,3'ünün uzaktan eğitim sistemlerinin kullanışlı olmadığını, %59,6'sının gelecekte uzaktan eğitim dersleri almak istemediği ve %70,'sinin ise uzaktan eğitimin tüm derslerde ve sürekli olarak kullanılmasını istemediklerini ifade ettikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 3. Tanımlayıcı İstatistikler

	Evvet	Hayır	Karasızım
Dersleri uzaktan eğitim yoluyla almak sizce avantajlı mıdır?	123 26,6	246 53,1	94 20,3
Uzaktan eğitim ders içerikleri/yardımcı eğitim materyalleri size yeterli midir?	88 19,0	288 62,2	87 18,8
Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim konusunda yetkin olduğunu düşünüyor musunuz?	105 22,7	231 49,9	127 27,4
Uzaktan eğitim sistemleri sizce kullanışlı mıdır?	159 34,3	205 44,3	99 21,4
Gelecekte de uzaktan eğitim dersleri almak ister misiniz?	122 26,3	276 59,6	65 14,0
Uzaktan eğitimin tüm derslerde ve sürekli kullanılmasını ister misiniz?	77 16,6	325 70,2	61 13,2

3.4.2. Güvenilirlik ve Geçerlilik

Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin maddelerinin doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal geçerlilik analizinin gerçekleştirilebilmesi için, öncelikle verilerin faktör analizine uygun olup olmadığının belirlenmesi için Barlett's Testi ve KMO katsayısı değerleri incelenmiştir. Barlett's Küresellik Testi Ki-Kare değeri 1321,284 ve KMO katsayısının %71,7 (,717) olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Kişilik Özellikleri Ölçeği'nin faktör analizi sonucuna göre beş faktörlü bir yapıda olduğu ve toplam varyansın %56,3'inin faktörler tarafından açıklandığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş Ölçeği'nin KMO katsayısının %59,2 (,592), Barlett's Küresellik Testi Ki-Kare değerinin 1815,224 olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş Ölçeği'nin faktör analizi sonucuna göre dört faktörlü bir yapıda olduğu ve toplam varyansın %51,6'sının faktörler tarafından açıklandığı tespit edilmiştir. Kişilik özellikleri ve uzaktan eğitime yönelik görüş ölçeklerine ait iç tutarlılıkları değerlendirmek amacıyla Cronbach's Alfa değerlerine bakılmıştır.

Tablo 4. Güvenirlilik Analizi

Kullanılan Ölçekler	İfade Sayısı	Alpha Katsayıları
Kişilik Özellikleri	44	,760
<i>Uyumluluk</i>	9	,750
<i>Deneyime Açıklık</i>	10	,763
<i>Öz Disiplin</i>	9	,725
<i>Nevrotiklik</i>	8	,704
<i>Dışa Dönüklük</i>	8	,748
Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş	18	,788
<i>Kişisel Uygunluk</i>	6	,935
<i>Etkililik</i>	5	,933
<i>Öğreticilik</i>	4	,853
<i>Yatkınlık</i>	3	,815

Tablo 4 incelendiğinde; kişilik özellikleri ve alt boyutları ile uzaktan eğitime yönelik görüş ve alt boyutlarına ilişkin katsayı değerlerinin (a) 0,70 üzerinde olduğu gözlenmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde sosyal bilimler alanında 0,70 veya üzerinde bir (a) değerine sahip araştırma ölçeği güvenilir olarak ifade edilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2014).

3.4.3. Korelasyon ve Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkilerin varlığını test etmek için korelasyon analizi yapılmıştır (Tablo 5). Kişilik özellikleri ile uzaktan eğitime yönelik görüş arasında ($r=,128;p<0,01$) çok düşük düzeyde pozitif anlamlı ilişki gözlenmiştir.

Tablo 5. Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Kişilik Özellikleri (1)	1										
Uyumluluk (2)	,720**	1									
Deneyime Açıklık (3)	,760**	,339**	1								
Öz Disiplin (4)	,680**	,394**	,350**	1							
Nevrotiklik (5)	,646**	,449**	,229**	,437**	1						
Dışa Dönüklük (6)	,787**	,476**	,658**	,362**	,291**	1					
Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş (7)	,128**	,181**	,043	,083	,187**	-,015	1				
Kişisel Uygunluk (8)	,030	,089	,011	,014	,058	-,058	,880**	1			
Etkililik (9)	,070	,098*	,099*	-,017	,075	-,021	,829**	,816**	1		
Öğreticilik (10)	,117*	,076	,061	,075	,078	,139**	-,244**	-,520**	-,583**	1	
Yatkınlık (11)	,092*	,147**	-,141*	,192**	,279	-,067	,261**	-,044	-,050	,088	1

** r (korelasyon katsayısı) p<0,01 düzeyinde anlamlı korelasyon

* r (korelasyon katsayısı) p<0,05 düzeyinde anlamlı korelasyon

Araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla yapılan regresyon analizi (Tablo 6 ve Tablo 7) sonuçları aşağıda tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 6. Kişilik Özelliklerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlere Etkisi

BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN	BAĞIMLI DEĞİŞKEN
BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN	Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşler
R²	,014
F	7,619
Kişilik Özellikleri	β ,128
	p ,006

Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; uzaktan eğitime yönelik görüşlerdeki değişkenliğin %1,4'ünün (R²=0,014) bağımsız değişken kişilik özellikleri tarafından açıklandığı görülmektedir. Bulgulara göre, uzaktan eğitime yönelik görüşler istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özelliklerinden etkilenmektedir (F=7,619). “B” değerlerine (regresyon katsayısı) göre; kişilik özelliklerinde meydana gelen bir birimlik artışın uzaktan eğitime yönelik görüşler üzerinde 0,128 birimlik bir artış sağladığı görülmektedir (p<0,05). Bu bulgular neticesinde, “*Kişilik özellikleri, uzaktan eğitime yönelik görüşleri pozitif yönde etkilemektedir*” İfadesiyle test edilmeye çalışılan H1 kabul edilmiştir.

Tablo 7. Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş Alt Boyutlarına Etkisi

	BAĞIMLI DEĞİŞKENLER			
BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN	Kişisel Uygunluk	Etkililik	Öğreticilik	Yatkınlık
R²	,006	,007	,004	,019
F	3,721	4,488	2,683	10,134
Uyumluluk	β ,089	β ,098	β ,076	β ,147
	p ,044	p ,035	p ,022	p ,002
R²	-,022	,008	,002	,018
F	,053	4,604	1,708	9,329
Deneyime Açıklık	β ,011	β ,099	β ,061	β -,141
	p ,817	p ,032	p ,192	p ,002
R²	-,002	-,002	,004	,035
F	,091	,140	2,630	17,591
Öz Disiplin	β ,014	β -,017	β ,075	β ,192
	p ,763	p ,709	p ,106	p ,124
R²	,001	,003	,004	,076
F	1,558	2,620	2,821	39,020
Nevrotiklik	β ,058	β ,075	β ,078	β ,279
	p ,213	p ,106	p ,094	p ,071
R²	,001	-,002	,017	,002
F	1,565	,203	9,088	2,069
Dışa Dönüklük	β -,058	β -,021	β ,139	β -,067
	p ,212	p ,653	p ,003	p ,151

Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; uzaktan eğitime yönelik görüş alt boyutları olan kişisel uygunluktaki değişkenliğin %6'sının ($R^2=0,006$); etkililikteki değişkenliğin %7'sinin ($R^2=0,007$); öğreticilikteki değişkenliğin %4'ünün ($R^2=0,004$) ve yakınlıktaki değişkenliğin %1,9'unun ($R^2=0,019$) bağımsız değişken uyumluluk tarafından açıklanabildiği görülmektedir. Bulgulara göre; uzaktan eğitime yönelik görüş boyutları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde uyumluluktan etkilenmektedir ($F=3,721$; 4,488; 2,683; 10,134). "B" değerlerine (regresyon katsayısı) göre; uyumluluktaki bir birimlik artışın kişisel uygunluk üzerinde ,006; etkililik üzerinde ,007; öğreticilik üzerinde ,004 ve yakınlık üzerinde ,019 birimlik bir artış sağladığı görülmektedir ($p<0,05$). Bu bulgular neticesinde, "*Uygunluk (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yakınlık) olumlu yönde etkilemektedir*" ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1a kabul edilmiştir.

Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; uzaktan eğitime yönelik görüş alt boyutları olan kişisel uygunluktaki değişkenliğin %2,2'sinin ($R^2= -0,022$); etkililikteki değişkenliğin %8'inin ($R^2=0,008$); öğreticilikteki değişkenliğin %2'sinin ($R^2=0,002$) ve yakınlıktaki değişkenliğin %1,8'inin ($R^2=0,018$) bağımsız değişken deneyime açıklık tarafından açıklanabildiği görülmektedir. Bulgulara göre; uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarından sadece etkililik ve yakınlık istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde deneyime açıklıktan etkilenmektedir ($F=4,604$; 9,329). Uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarından olan kişisel uygunluk ve öğreticilik bağımsız değişken deneyime açıklık tarafından etkilenmemektedir. "B" değerlerine (regresyon katsayısı) göre; deneyime açıklıktaki bir birimlik artışı etkililik üzerinde ,099 artış ve yakınlık üzerinde ise ,141 birimlik bir azalış sağladığı görülmektedir ($p<0,05$) Bu bulgular neticesinde, "*Deneyime açıklık (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yakınlık) olumlu yönde etkilemektedir*" ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1b kısmen ret edilmiştir.

Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; uzaktan eğitime yönelik görüş alt boyutları olan kişisel uygunluktaki değişkenliğin %2'sinin ($R^2= -0,002$); etkililikteki değişkenliğin %2'sinin ($R^2= -0,002$); öğreticilikteki değişkenliğin %4'ünün ($R^2=0,004$) ve yakınlıktaki değişkenliğin %3,5'inin ($R^2=0,035$) bağımsız değişken öz disiplin tarafından açıklanabildiği görülmektedir. Bulgulara göre; uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarından kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yakınlık bağımsız değişken öz disiplin tarafından etkilenmemektedir. Bu bulgular neticesinde, "*Öz disiplin (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yakınlık) olumlu yönde etkilemektedir*" ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1c kısmen ret edilmiştir.

Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; uzaktan eğitime yönelik görüş alt boyutları olan kişisel uygunluktaki değişkenliğin %1'inin ($R^2= 0,001$); etkililikteki değişkenliğin %3'ünün ($R^2= 0,003$); öğreticilikteki değişkenliğin %4'ünün ($R^2=0,004$) ve yakınlıktaki değişkenliğin %7,6'sının ($R^2=0,076$) bağımsız değişken nevroitiklik tarafından açıklanabildiği görülmektedir. Bulgulara göre; uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarından kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yakınlık bağımsız değişken nevroitiklik tarafından etkilenmemektedir. Bu bulgular neticesinde, "*Nevrotiklik (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yakınlık) negatif yönde etkilemektedir*" ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1d kısmen ret edilmiştir.

Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; uzaktan eğitime yönelik görüş alt boyutları olan kişisel uygunluktaki değişkenliğin %1'inin ($R^2= 0,001$); etkililikteki değişkenliğin %2'sinin ($R^2= -0,002$); öğreticilikteki değişkenliğin %1,7'sinin ($R^2=0,017$) ve yakınlıktaki değişkenliğin %2'sinin ($R^2=0,002$) bağımsız değişken dışa dönüklük tarafından açıklanabildiği görülmektedir. Bulgulara göre; uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarından sadece öğreticilik istatistiksel açıdan anlamlı düzeyden dışa dönüklükten etkilenmektedir ($F=9,088$). Uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarından kişisel uygunluk, etkililik ve yakınlık bağımsız değişken dışa dönüklük tarafından etkilenmemektedir. "B" değerine (regresyon katsayısı) göre; dışa dönüklükteki bir birimlik artışın öğreticilik üzerinde ,139 birimlik bir artış sağladığı görülmektedir ($p<0,05$). Bu bulgular neticesinde, "*Dışa dönüklük (kişilik özellikleri boyutu) uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını (kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik, yakınlık) olumlu yönde etkilemektedir*" ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1e kısmen ret edilmiştir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Teknolojinin gelişmesi sadece insan hayatını değiştirmekle kalmamış aynı zamanda onların zihinsel ve kişisel gelişimlerinin de odağında bulunan eğitim olgusunu net bir şekilde etkilemiştir. Eğitim olgusu, teknolojinin gelişmesiyle farklı bir boyut almış ve teknoloji eğitimin ayrılmaz bir unsuru olmuştur (Özbay, 2015). Bu noktada bireylerin gelişimleri açısından son derece büyük öneme sahip olan eğitim olgusu, teknolojiye bağlı olarak bireylere çeşitli fırsatlar sağlayan ve onların yaşam boyu gelişmelerine katkıda bulunan bir rol üstlenmektedir.

2019 yılı Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 (Koronavirüs) salgını bütün dünyayı etkisi altına alarak, bireylerin yaşam biçimlerinde değişiklikler yapmasını gerekli kılmıştır. Söz konusu salgın sürecinden en çok etkilenenlerin başında eğitim kurumları ve onların ayrılmaz birer parçası olan öğrenciler gelmektedir. Dünyanın bütün ülkeleri tedavi amaçlı zaman kazanmak ve virüsün bulaş hızını ile can kayıplarını azaltabilmek adına çeşitli tedbirler almaktadır. Bu tedbirlerin en önemlilerinden birisi de uzaktan eğitim sistemlerinin kullanılması ile eğitim kurumlarındaki fiili insan hareketliliğini azaltarak mümkün olduğunca sosyal mesafenin yaratılmasıdır.

Bu araştırmada kişilik özelliklerinin uzaktan eğitime yönelik algılar üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış olup, bu doğrultuda Mersin Üniversitesinde eğitim gören 463 öğrenciye anket uygulanmıştır. Kişilik özellikleri ve uzaktan eğitime yönelik algıyı ölçebilmek adına 62 ifadeden ve iki ölçekten meydana gelen güvenilirliği ve geçerliliği onaylanmış anket formu kullanılmıştır. Aynı zamanda katılımcıların demografik özelliklerinin tespitinin sağlanması adına 4 soru anket formunda yer almaktadır.

Gerçekleştirilen tanımlayıcı istatistik analizleri neticesinde; katılımcı bireylerin %53,1'inin dersleri uzaktan eğitim yoluyla almanın avantajlı olmadığını, %62,2'sinin uzaktan eğitim ders içerikleri/yardımcı eğitim materyallerinin yetersiz olduğunu, %49,9'unun öğretim elemanlarının uzaktan eğitim konusunda yetkin olmadığını, %44,3'ünün uzaktan eğitim sistemlerinin kullanışlı olmadığını, %59,6'sının gelecekte uzaktan eğitim dersleri almak istemediği ve %70,'sinin ise uzaktan eğitimin tüm derslerde ve sürekli olarak kullanılmasını istemediklerini ifade ettikleri gözlemlenmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, kişilik özellikleri ile uzaktan eğitime yönelik görüş arasında çok düşük düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla gerçekleştirilen regresyon analizi sonuçlarına göre; öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri tarafından etkilenmektedir. Bu bulgu neticesinde; "Kişilik özellikleri, uzaktan eğitime yönelik görüşleri pozitif yönde etkilemektedir." ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1 kabul edilmiştir.

Uzaktan eğitime yönelik görüş boyutları olan "kişisel uygunluk", "etkililik", "öğreticilik" ve "yatkinlik" istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutu olan "uygunluk" tarafından etkilenmektedir. Bu bulgu neticesinde; "Uygunluk, uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını olumlu yönde etkilemektedir." ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1a kabul edilmiştir.

Uzaktan eğitime yönelik görüş boyutları olan "kişisel uygunluk", "etkililik" ve "öğreticilik" istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutu olan "deneyime açıklık" tarafından etkilenmemektedir. Bu bulgu neticesinde; "Deneyime açıklık, uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını olumlu yönde etkilemektedir." ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1b kısmen ret edilmiştir. Uzaktan eğitime yönelik görüş boyutları olan "kişisel uygunluk", "etkililik" ve "öğreticilik" istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutu olan "öz disiplin" ve "nevrotiklik" tarafından etkilenmemektedir. Bu bulgu neticesinde; "Öz disiplin, uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını olumlu yönde etkilemektedir." ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1c ve "Nevrotiklik, uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını olumlu yönde etkilemektedir" ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1d ret edilmiştir. Uzaktan eğitime yönelik görüş boyutları olan "kişisel uygunluk", "etkililik" ve "yatkinlik" istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutu olan "deneyime açıklık" tarafından etkilenmemektedir. Bu bulgu neticesinde; "Dışa dönüklük, uzaktan eğitime yönelik görüş boyutlarını olumlu yönde etkilemektedir." ifadesiyle test edilmeye çalışılan H1e kısmen ret edilmiştir.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular ilgili alan yazın ile kısmen paralellik göstermektedir. Söz konusu ilgili alan yazındaki çalışmalardan örnek verilecek olursa; Orvis, Brusso, Wasserman ve Fisher (2010) tarafından yapılan araştırmada, öz disiplin, dışa dönüklük ve deneyime açıklık ile uzaktan eğitim ve öğrenci performansı arasında bir ilişki bulunamamış; Schniederjans ve Kim (2005) tarafından yapılan araştırmada, öz disiplin, deneyime açıklık ve uyumluluk ile akademik başarı ve uzaktan eğitim arasında bir ilişki bulunamamıştır. Brinkerhoff ve Koroghlanian (2005) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kararsız noktasında oldukları tespit edilmiştir. Aynı şekilde Belcheir ve Cucek (2002); Drennan, Kennedy, Pisarski (2005) ve Ağır, Gür ve Okçu (2008) tarafından yapılan araştırmalarda uzaktan eğitime yönelik tutumların olumsuz olduğu belirlenmiştir.

İlerleyen dönemlerde gerçekleştirilecek araştırmalara yol göstermesi adına, konuyla ilişkili araştırmacılara çeşitli davranış ya da algı değişkenleri ile ilgili konuları ilişkilendirmek suretiyle söz konusu tutumların sonuç ya da nedenleri belirlemeleri ve çözüm önerileri sunmaları tavsiye edilmektedir. Bu araştırmanın sadece iki olgu arasındaki etki ve ilişkiyi incelemesi ve söz konusu olguların neden-sonuçlarına yönelik bilgi vermemesi araştırmanın sınırını oluşturmaktadır. Araştırmaya yönelik bir diğer sınırlılık ise, bu çalışmanın kesitsel (cross-sectional) bir araştırma olmasıdır. Nedensel ilişkilerin daha net açıklanabilmesi adına ilerleyen dönemlerdeki araştırmaların söz konusu ilişkiyi boylamsal (longitudinal) araştırma tasarımında ele alması tavsiye edilmektedir. Bunlara ek olarak Mersin üniversitesi öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmanın sonuçları Mersin üniversitesinde eğitim gören 463 öğrenci ile sınırlıdır. Dolayısıyla araştırma sonuçlarının geniş örneklem kitleleri ve diğer üniversite öğrencileri açısından bir genelleme iddiası yoktur. Bu bağlamda gelecek araştırmacıların farklı üniversitelerden kişilerin dâhil edilmiş olduğu örneklem üzerinde araştırmalar yapması gelecek araştırmacılara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- AĞIR, F., GÜR, H. ve OKÇU, A. (2007). Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği Geliştirmesine Yönelik Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *New World Sciences Academy*, 3(2), 128-139.
- AKGÜNDÜZ, Y., DALGIÇ, A., KALE, A. ve KARAKAN, H.İ. (2015). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Dönüşümcü Liderlik Davranışlarına Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 7(3), 83-97.
- BARLI, Ö. (2008). *Davranış Bilimleri ve Örgütlerde Davranış*. İstanbul: Bakanlar Medya.
- BARRICK, M. R. ve MOUNT, M. K. (1991). The Big Five Personality Dimensions and Job Performance: A Meta-Analysis. *Personnel Psychology*, 44(1), 1-26.
- BARTOLIC-ZLOMISLIC, S. ve BATES, A. (1999). Investing in On-line Learning: Potential Benefits and Limitations. *Canadian Journal Of Communication*, 24(3), 1-17.
- BASIM, H. N., ÇETİN, F. ve TABAK, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarıyla İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 20-34.
- BAYRAM, A., DEMİRTAŞ, Ö. ve KARACA, M. (2019). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin İnsan Enerjisi Üzerine Etkisi: Bir Alan Araştırması. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 4-22.
- BELCHEIR, M. J. ve CUCEK, M. (2002). Faculty Perceptions of Teaching Distance Education Courses. *Research Report*. (ERIC Document Reproduction Service No: ED 480 925).
- BRINKERHOFF, J. ve KOROGHLANIAN C.M. (2005). Student Computer Skills and Attitudes Toward Internet-Delivered Instruction: An Assessment of Stability Over Time and Place. *J., Educational Computing Research*, 32(1), 27-56.
- BURGER, J.M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- COSTA, P.T. ve McCRAE, R.R. (1992). Four Ways the Five Factors Are Basic. *Personality and Individual Differences*, 13, 653-665.
- COSTA, P.T. ve McCRAE, R.R. (1995). Domains and Facets: Hierarchical Personality Assessment Using The Revised Neo Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 64(1), 21-50.

- ÇETİN, A.S. ve ŞAHİN, B. (2018). Aşçıların Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile Bireysel İnovasyon Algısı İlişkisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 419-447.
- ÇİÇEKLİOĞLU, H. ve AFŞAR, A. (2017). Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Bireylerin Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimlerine Olan Etkilerinin İncelenmesi, *International Journal of Disciplines Economics&Administrative Sciences Studies*, 3(1), 1-16.
- DEMİRCİ, K. M., ÖZLER, D. ve GİRGİN, B. (2007). Beş Faktör Kişilik Modelinin İşyerinde Duygusal Tacize (Mobbing) Etkileri–Hastane İşletmelerinde Bir Uygulama. *Journal of Azerbaijani Studies*, 10, 13-39.
- DENİZ, A. ve ERCİŞ, A. (2010). Kişilik Özellikleri, Hedonik ve Rasyonel Fayda, Marka Duygusu ve Marka Bağlılığı Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(2),141-165.
- DRENNAN, J., KENNEDY, J. ve PISARSKI, A. (2005). Factors Affecting Student Attitudes Toward Flexible Online Learning in Management Education. *The Journal of Educational Research*, 98(6), 331-338.
- EREN, E. (2006). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- GOLDBERG, L.R. (1990). An Alternative Description of Personality: The Big Five Factor Structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1216-1229.
- GÖKÇE TOKER, A. (2008). Küreselleşme Sürecinde Uzaktan Eğitim. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-12.
- GÜRBÜZ, S. ve ŞAHİN, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe-Yöntem-Analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- IŞIK, M. ve KAPTANGİL, İ. (2018). Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Medya Kullanımı ve Beş Faktör Kişilik Özelliği İle İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinden Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 695-717.
- JENSEN-CAMPBELL, L., ROSSELLI, M., WORKMAN, K.A., SANTISI MIRTHA, R., JASMIN, D. ve BOJAN, D. (2002), Agreeableness, Conscientiousness and Effortful Control Processes. *Journal of Research in Personality*, 36(5), 476-489.
- JOHN, O. P. ve SRIVASTAVA, S. (1999). The Big Five Trait Taxonomy: History, Measurement and Theoretical Perspectives. *Handbook of Personality: Theory and Research*, (2), 102-138.
- KARASAR, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (Kavramlar–İlkeler–Teknikler)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KAYA, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- KIRIK, A.M. (2014). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Değişimi ve Türkiye’deki Durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- McCRAE, R. R. ve OLIVER, J.P. (1992). An Introduction to The Five Factor and Its Applications. *Journal of Personality*, 60(2), 175-215.
- MOORE, M. G. ve KEARSLEY, G. (2011) *Distance Education: A Systems View of Online Learning*. United States: Wadsworth Cengage Learning.
- MOUNT, M.K., BARRICK, M.R., SCULLEN, S.M. ve ROUNDS, J. (2005). Higher-Order Dimensions of The Big Five Personality Traits and The Big Six Vocational Interest Types. *Personal Psychology*, 58, 447-478.
- ODABAŞ, H. (2003). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.

- ORVIS, K. A., BRUSSO, R. C., WASSERMAN, M. E. ve FISHER, S. L. (2010). E-enabled for e-learning? The moderating Role of Personality in Determining the Optimal Degree of Learner Control in An E-Learning Environment. *Human Performance*, 24(1), 60-78.
- ÖZBAY, Ö. (2015). Dünya’da ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 377-394.
- SCHMITT, D.P., ALLIK, J., MCCRAE, R.R. ve BENET-MARTINEZ, V. (2007). The Geographic Distribution of Big Five Personality Traits: Patterns and Profiles of Human Self-Description Across 56 Nations. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38 (2), 173-212.
- SCHNIEDERJANS, M.J. ve KIM, E.B. (2005). Relationship of Student Undergraduate Achievement and Personality Characteristics in a Total Web-Based Environment: An Empirical Study. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 3(2), 205-221.
- SHAYE, A., (2009). *Infidelity in Dating Relationships: Do Big Five Personality Traits and Gender Influence Infidelity?* Doctoral Dissertation, Alliant International University, California.
- SOBA, M., ŞİMŞEK, A. ve DEMİR, E. (2019). Üniversite Öğrencileri Üzerine Ampirik Bir Uygulama: Beş Faktör Kişilik Modeli, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 28-43.
- SOMER, O. ve GOLDBERG, L.R. (1999). The Structure of Turkish Trait- Descriptive Adjectives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 431-450.
- SUDAK, M. K. ve ZEHİR, C. (2013). Kişilik Tipleri, Duyusal Zeka, İş Tatmini İlişkisi Üzerine Yapılan Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(22), 141-165.
- SÜMER, N., LAJUNEN, T. ve ÖZKAN, T. (2005). Big Five Personalitr Traits as the Distal Predictors of Road Accident Involvement. *In Traffic and Transport Pschology*, 215-227.
- ŞİMŞEK, Ş., AKGEMCİ, T. ve ÇELİK, A. (2003). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. İstanbul: Adım Matbaacılık.
- TATLIOĞLU, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramına Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 17(7), 939-971.
- THOMS, P., MOORE, K. S. ve SCOTT, K.S. (1996). The Relationship Between Self-Efficacy for Participating in Self-Managed Work Groups and the Big Five Personality Dimensions. *Journal of Organizational Behavior*, 17, 349-362.
- TOSUN, O. ve TAŞKIRAN, E. (2017). Çalışma Yönetimi Tarzları Tercihinde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Rolü. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 287-307.
- TURNER, J. E. (2003). *Proactive Personality and the Big Five as Predictors of Motivation to Learn*. Doctoral Dissertation, Old Dominion University, Virginia.
- URAL, A. ve KILIÇ, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- WHITE, J., HENDRICK, S.S. ve HENDRICK, C. (2004), Big Five Personality Variables and Relationship Constructs. *Personality and Individual Differences*, 37(7), 1519-1530.
- YATES, C. ve BRADLEY, J. (2000). *Basic Education at a Distance: World Review of Distance Education and Open Learning*. USA: Routledge, Florence, KY.
- YILDIRIM, S., YILDIRIM, G., ÇELİK, E. ve KARAMAN, S. (2014). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 365-370.
- YILDIZ, S., BOZ TAŞTAN, İ. ve YILDIRIM, B.F. (2012). Kişilik Tipi ile Olumlu Sosyal Davranış Arasındaki ilişki: Marmara Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(1), 215-233.

YÜKSEL, G. (2013). Müzik Öğretmeni Adaylarının İçedönük-Dışadönük Kişilik Özelliklerine Sahip Olma Durumunun Bireysel Çalgı Dersi Akademik Başarı Düzeyine Etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4),98-104.